

Na temelju članka 71. Zakona o osnovnom školstvu («Narodne novine HBŽ», broj 12/04.) i članka 105. Zakona o srednjem školstvu («Narodne novine HBŽ», broj 12/04.) ministar znanosti, prosvjete, kulture i športa **donosi**

**PRAVILNIK
O OCJENJIVANJU, NAPREDOVANJU I STRUČNOM USAVRŠAVANJU
NASTAVNIKA, PROFESORA I STRUČNIH SURADNIKA U OSNOVNOM I
SREDNJEM ŠKOLSTVU**

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom utvrđuju postupak i uvjeti ocjenjivanja i napredovanja učitelja, profesora, nastavnika i stručnih suradnika (u daljnjem tekstu: učitelja i nastavnika) u osnovnim i srednjim školama i učeničkom domovima (u daljnjem tekstu: školama) u zvanje mentora i savjetnika.

Članak 2.

Stručno usavršavanje, ocjenjivanje i napredovanje omogućavaju učitelju i nastavniku kontinuirano stjecanje i unapređivanje svojih znanja i vještina, od trenutka stjecanja diplome do svršetka svoje profesionalne karijere.

Svrha je ovog Pravilnika utvrditi kriterije vrednovanja učitelja i nastavnika koji svojom stručnošću, odnosno ljudskim, pedagoškim i metodičkim odlikama, postižu uzorne rezultate u nastavnom radu, izvannastavnim aktivnostima i izvannastavnom stručnom radu te pridonose unapređivanju procesa poučavanja, razvoju cjelokupne odgojno-obrazovne djelatnosti škole i ukupnog školstva.

II. USAVRŠAVANJE

Članak 3.

Organizacijski modeli stručnog usavršavanja jesu:

- model zasnovan na školi (školski aktivni/timovi zaduženi za razvoj stručnog usavršavanja)
- centri za obuku na različitim razinama (školski, županijski, regionalni, entitetski, državni)
- Zavod za školstvo
- partnerstvo (mreža škola, povezivanje škole i nastavničkih fakulteta i sl.)

Obuka i usavršavanje učitelja i nastavnika može se realizirati kroz:

- a) seminare
- b) tečajeve
- c) radionice

- d) okrugle stolove
- e) simpozije
- f) promatranje drugog/modeliranje
- g) inovacije u nastavi i sl.

Članak 4.

Programi za obuku i usavršavanje učitelja i nastavnika mogu biti:

1. obvezatni
2. izborni
3. slobodni

Obvezatni programi obuke i usavršavanja jesu oni koji se realiziraju po preporuci nadležnog Ministarstva, Zavoda za školstvo i škola, a koji prate potrebe za unapređivanje kvaliteta i postignutih rezultata ili s promjenama koje se žele uvesti u praksu.

Izborni programi obuke su oni koji omogućavaju učitelju i nastavniku ili školi praćenje individualnih potreba i interesa.

Slobodni programi obuke i usavršavanja učitelja i nastavnika pružaju mogućnost stjecanja određenih znanja i vještina koje mogu (a ne moraju) biti izravno povezani s njihovim svakodnevnim profesionalnim radom.

Kriterije za odobrenje-akreditiranje programa obuke donosi nadležno Ministarstvo.

Odobrenje-akreditacija znači potvrdu od strane Ministarstva da izvođač obuke i njegov program ispunjavaju standardne kvalitete predviđene kriterijima.

Članak 5.

Škola osigurava nesmetano pohađanje obuke te stimulira profesionalno usavršavanje svojih zaposlenika.

Škola organizira sustav praćenja rada nastavnika, vrši procjenu potreba i izrađuje plan stručnog usavršavanja, a praćenje, kontrola i evaluacija rada učitelja i nastavnika obavlja se u školi.

III. OCJENJIVANJE

Članak 6.

Ocjenjivanje učitelja i nastavnika vrši se svake dvije godine uzimajući u obzir ukupna postignuća nastavnika u njegovom radu (u učionici i izvan učionice), a nastavna praksa, odnosno rad u nastavi i izvan nastave, zauzimaju najveći dio ocjene kvalitete rada učitelja i nastavnika.

Ocjenu rada učitelja odnosno nastavnika na temelju usvojenih kriterija daju:

a) ravnatelj škole na osnovi praćenja rada učitelja odnosno nastavnika i na temelju prijedloga učiteljskog odnosno nastavničkog vijeća

b) Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture i športa i stručno pedagoški savjetnik Zavoda za školstvo na osnovi neposrednog uvida u rad i praćenja rada učitelja, odnosno nastavnika, svatko u okviru svojih nadležnosti propisanih zakonom.

Ocjenu rada vjeroučitelja daje savjetnik imenovan od zakonom priznate mjerodavne Crkve ili vjerske zajednice (institucije) uz suglasnost ravnatelja, na osnovi neposrednog uvida u rad i praćenje rada vjeroučitelja.

Članak 7.

Elementi za vrednovanje stručnosti i kvalitete rada učitelja odnosno nastavnika su:

- uspješnost u radu s učenicima,
- izvannastavni i stručni rad, razvijanje partnerskih odnosa s obitelji učenika,
- profesionalizam i etičnost u radu, te sudjelovanje u radu škole,
- stručno usavršavanje.

Članak 8.

Elementi vrednovanja uspješnosti u radu s učenicima su:

- metodička kreativnost u poučavanju, odnosno pronalaženje postupaka za optimalno postizanje odgojno-obrazovnih ciljeva
- primjenjivanje suvremenih oblika i metoda rada u poučavanju i korištenje suvremenih izvora znanja
- postignuti rezultati u odgojnom radu s učenicima
- postignuti obrazovni rezultati učenika i njihova osposobljenost za samostalno učenje i trajno obrazovanje
- promicanje ljudskih prava i briga za zdrav okoliš
- suradnja s učiteljima odnosno nastavnicima, roditeljima te predstavnicima društvenog okruženja škole, koji sudjeluju u poboljšanju kvalitete života mladeži.

Navedeni elementi vrednovanja ocjenjuju se ocjenom i pripadajućim bodovima:

- ne zadovoljava0 bodova
- zadovoljava 5 bodova
- uspješan 15 bodova
- vrlo uspješan 25 bodova
- izvrstan 35 bodova

Članak 9.

Izvannastavni stručni rad učitelja odnosno nastavnika vrednuje se:

1. S jednim bodom za:

- održavanje oglednog nastavnog sata za stručni skup na županijskoj razini i šire
- predavanje na stručnom skupu, najmanje županijske razine
- vođenje stručnog skupa u školi, općini, gradu ili županiji tijekom školske godine
- pripremanje tematske izložbe otvorene za javnost
- pripremanje javne kulturne priredbe u školi
- vođenje stručnog društva, kluba ili sekcije za svaku školsku godinu

- pripremanje natjecanja na razini škole

2. S dva boda za:

- mentorstvo pripravniku do stručnog ispita
- mentorstvo učenicima koji sudjeluju u izvanškolskim istraživačkim projektima
- priređivanja natjecanja i sudjelovanje u radu povjerenstva za natjecanja, susrete i smotre na gradskoj, županijskoj ili državnoj razini
- objavljivanje stručnog članka u stručnom časopisu ili listu
- referat na državnom kongresu ili konferenciji
- sudjelovanje u provođenju obrazovnog istraživanja

3. S tri boda za:

- mentorstvo studentima
- mentorstvo učenicima koji osvoje jedno od prva tri mjesta na državnom natjecanju ili priznanje na međunarodnom natjecanju
- sudjelovanje u izradbi nastavnog programa po natječaju za potrebe razvoja škole
- recenziju udžbenika ili stručne knjige

4. S četiri boda za:

- mentorstvo učenicima koji osvoje jedno od prva tri mjesta na međunarodnom natjecanju
- prijevod udžbenika, knjige za uporabu u nastavi ili multimedijskog obrazovnog programa (softwarea)

5. Sa šest bodova za:

- autorstvo udžbenika ili druge stručne knjige vezane za nastavu te multimedijskog obrazovnog programa (softwarea)
- objavljivanje istraživačkog rada iz struke- koji pridonosi unapređivanju odgojno-obrazovnog procesa
- sudjelovanje u svojstvu znanstvenog istraživača u znanstveno-istraživačkom projektu, koji pridonosi razvoju školstva.

Članak 10.

Izvanastavni stručni rad učitelja, odnosno nastavnika, vrednuje stručno-pedagoški nadzornik u suradnji s ravnateljem škole.

Učitelj, odnosno nastavnik, u tu je svrhu dužan pribaviti dokumentaciju o svojem izvanastavnom stručnom radu (potvrde, rješenja, priznanja, pisani materijal i dr.)

Članak 11.

Elementi vrednovanja stručnog usavršavanja učitelja odnosno nastavnika su :

- sudjelovanje u obvezatnom stručnom usavršavanju što ga ustrojava Ministarstvo

- sudjelovanje u stručnom usavršavanju koje provode stručne ustanove i udruge
- stručno usavršavanje praćenjem suvremene stručne literature i časopisa (što se utvrđuje iskazom učitelja, odnosno nastavnika i popisom bibliografskih jedinica)

Stručno usavršavanje vrednuje se kao:

- redovito (redovito sudjelovanje u stručnom usavršavanju, praćenju stručne literature) 5 bodova
- povremeno (povremeni izostanci, vlastitim propustom sa stručnog usavršavanja)..... 2 boda
- izostajanje sa stručnog usavršavanja (stalno izostajanje, vlastitim propustom, nepraćenje suvremene stručne literature)0 bodova

Ravnatelj škole dužan je pripremiti pismeno izvješće o obvezatnom stručnom usavršavanju učitelja, odnosno nastavnika, a učitelj, odnosno nastavnik, je dužan pribaviti potvrde o drugim oblicima stručnog usavršavanja u kojima je sudjelovao te popis pročitanih bibliografskih jedinica.

Vrednovanje stručnog usavršavanja vrši stručno-pedagoški nadzornik u suradnji s ravnateljem škole, a vjeroučitelja savjetnik imenovan od zakonom priznate nadležne Crkve ili vjerske zajednice i ravnatelja škole.

Nastavnik i učitelj koji ima ocjenu manju od «uspješan» treba uz upute savjetnika i stručnih tijela škole izraditi detaljan plan napredovanja i otklanjanja nedostataka čije će se vrednovanje izvršiti na kraju godine. Zavod za školstvo i nadležno Ministarstvo obvezni su osigurati redovito ocjenjivanje učitelja i nastavnika i školi dostavljati povratnu informaciju o rezultatima osjenjivanja.

Učitelju i nastavniku koji dobije ocjenu «ne zadovoljava» u bilo kojem elementu vrednovanja nastave u učionici i rada sa obitelji, škola treba osigurati pomoć nastavnika-mentora i pomoć stručnih organa sa razrađenim planom otklanjanja nedostataka i napredovanja uz aktivno praćenje i nadgledanje mentora i češće posjete savjetnika.

IV. NAPREDOVANJE

Članak 12.

Učitelji i nastavnici koji imaju odgovarajuću stručnu spremu propisanu zakonom, potrebnu pedagoško-psihološku naobrazbu te udovolje kriterijima ocjenjivanja utvrđenim ovim pravilnikom, mogu napredovati u zvanja:

- a) Učitelj mentor u nastavi i
Nastavnik mentor u nastavi
- b) Učitelj savjetnik u nastavi i
Nastavnik savjetnik u nastavi

a) Učitelj i nastavnik mentor u nastavi su učitelji i nastavnici s odgovarajućim iskustvom rada u školi (najmanje 6 godina) koji dostižu visoku kvalitetu u radu, a završio je specijaliziranu obuku koja se tiče primjene standarda u nastavi, radu s odraslim osobama, ispravnoj evaluaciji, davanju povratnih informacija, ocijenjen sa ocjenom vrlo uspješan i izvrstan, aktivan u izvannastavnom stručnom radu i koji se redovito usavršavao.

Učitelj i nastavnik mentor ima pravo i obvezu da unutar ukupnog broja predviđenih radnih sati bude angažiran u radu sa studentima, nastavnicima pripravnicima i nastavnicima kojima je potrebna dodatna pomoć.

Iznimno od odredbe stavka 1. ovog članka, vjeroučitelj može steći zvanje mentora ako ima najmanje tri godine radnog iskustva u struci te ako ispunjava ostale uvjete iz ovog članka, a učitelji i nastavnici također mogu brže napredovati u zvanju ukoliko se u svom poslu naročito ističu i ukoliko postižu izvanredne rezultate i najviše ocjene. Odluku o napredovanju kraćem od predviđenog donosi nadležno Ministarstvo na temelju prikupljene kompletne dokumentacije.

b) Učitelj i nastavnik savjetnik u nastavi je vrlo iskusan nastavnik (najmanje 11 godina iskustva), radno iskustvo stečeno u odgojno-obrazovnoj struci, odnosno rada u odgojno-obrazovnoj ustanovi i to u nastavi ili stručno-pedagoškom radu. U svom radu mora biti ocijenjen ocjenom izvrstan, naročito se isticati i postizati zapažene rezultate u izvannastavnom stručnom radu i redovito se stručno usavršavati.

Učitelj i nastavnik savjetnik ima pravo i obvezu da unutar ukupnog broja predviđenih radnih sati bude angažiran kod izrade razvojnog plana škole, plana stručnog usavršavanja nastavnika, pomoći u radu stručnih timova i sl. Nastavnik može pristupiti specijaliziranoj obuci za nastavnika savjetnika u nastavi ako je stekao zvanje «mentor», a poslije stjecanja zvanja mentor dva puta za redom ocijenjen ocjenom «izvrstan» («naročito se ističe») u područjima ocjenjivanja, ako je završio tri akreditirane obuke, održao najmanje tri ogledna predavanja ili radionice, te objavio dva stručna članka i stekao 90% bodova od predviđenih.

Vjeroučitelj može steći zvanje savjetnika ako ima najmanje šest godina radnog iskustva te ako ispunjava ostale uvjete iz ovog članka.

Iznimno od odredbi u stavku (b) učitelji, nastavnici i vjeroučitelji mogu napredovati u kraćem vremenu od predviđenog u koliko se u svom radu naročito ističu, postižu izvrsne ocjene i sudjeluju u svim aktivnostima bitnim za rad škole. Odluku o bržem napredovanju donosi nadležno Ministarstvo na temelju praćenja i uvida u kompletnu dokumentaciju.

Članak 13.

Odredbe ovoga Pravilnika odnose se i primjenjuju i na učitelje, odnosno nastavnike koji obnašaju dužnost ravnatelja škole.

Rad ravnatelja vrednuju Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture i športa i Zavod za školstvo.

Članak 14.

Postupak za napredovanje učitelja odnosno nastavnika pokreće prosvjetno-pedagoški nadzornik na prijedlog ravnatelja škole, stručnog aktiva, učiteljskog ili nastavničkog vijeća, te učitelja odnosno nastavnika, a za napredovanje vjeroučitelja ravnatelj i stručno-pedagoški nadzornik imenovan od zakonom priznate Crkve ili vjerske zajednice, uz prethodnu suglasnost zakonom priznate Crkve ili vjerske zajednice.

Radi pokretanja postupka napredovanja učitelja odnosno nastavnika škola je dužna dostaviti nadležnom Ministarstvu:

- prijedlog za napredovanje
- presliku diplome i svjedodžbu o položenom stručnom ispitu
- presliku radne knjižice

- radni životopis učitelja odnosno nastavnika s podacima o stečenim specijalizacijama, o specifičnom interesu i pedagoškim sposobnostima za oblikovanje programa, udžbenika, metodičkoj kreativnosti i sl.
- ocjene nastavnog rada učitelja odnosno nastavnika koje donosi ravnatelj škole uz suglasnost učiteljskog odnosno nastavničkog vijeća u skladu s čl.5,6 i 7 ovog Pravilnika.
- ocjene rada vjeroučitelja koje donosi ravnatelj škole uz suglasnost zakonom priznate Crkve ili vjerske zajednice i učiteljskog odnosno nastavničkog vijeća u skladu s člankom 5,6 i 7.ovog Pravilnika.

Za ravnatelja škole dostavljaju se samo podaci iz prve četiri alineje.

Članak 15.

Odluku o napredovanju u zvanje na temelju konačnih ocjena stručno-pedagoških nadzornika nadležnog Ministarstva i Zavoda za školstvo, a vjeroučitelja stručno-pedagoški nadzornici zakonom priznate Crkve ili vjerske zajednice, donosi Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture i športa.

Članak 16.

Učitelj odnosno nastavnik, nezadovoljan ocjenom, može podnijeti prigovor Ministarstvu znanosti, prosvjete, kulture i športa.U tu svrhu Ministar imenuje povjerenstvo.Odluka povjerenstva je konačna.

Članak 17.

Stjecanjem zvanja i napredovanje učitelja i nastavnika prati i prelazak u viši platni razred, sukladno Kolektivnom ugovoru.

Stjecanjem zvanja prema ovom Pravilniku stječe se i pravo i obveza na rad dijelom radnog vremena za potrebe nadležnog Ministarstva na poslovima stručno-pedagoškog nadzora, mentorstva pripravnicima, stručnog usavršavanja i radu na drugim poslovima u skladu s odlukom nadležnog Ministarstva prosvjete.

Članak 18.

Učitelji i nastavnici biraju se u zvanje mentora odnosno savjetnika na 5.godina i mogu biti ponovno izabrani u isto zvanje.Postupak za napredovanje u zvanje savjetnik može biti pokrenut najranije 5 godina nakon izbora u zvanje mentora.

Učitelji i nastavnici izabrani u zvanje mentora odnosno savjetnika dužni su najmanje 6 mjeseci prije isteka roka iz stavka 1. ovog članka Ministarstvu prosvjete dostaviti ocjene o svom radu u proteklom periodu u skladu s člancima 5.,6.,7.,8.,9. i 10. ovog Pravilnika.

Ako učitelji i nastavnici izabrani u zvanje mentora odnosno savjetnika ne zadovolje ili ne dostave ocjene o svom radu, gube stečeno zvanje.

Članak 19.

Na prijedlog škole i Zavoda za školstvo, odnosno stručno-pedagoškog nadzornika, Ministarstvo može donijeti odluku o privremenom ili trajnom oduzimanju stečenog zvanja, odnosno licence.

Oduzimanje zvanja, odnosno licence može se predložiti u slučajevima grubog kršenja prava djeteta i obitelji definiranih deklaracijom o pravima djeteta, podnošenjem kaznene prijave u slučajevima zlostavljanja djece, nanošenje tjelesnih povreda učeniku ili drugoj osobi, alkoholizma, narkomanije i drugih povreda kojima se ugrožava sigurnost učenika, obitelji i drugih članova kolektiva, te drugih slučajeva predviđenih Zakonom o radu.

Učitelj ili nastavnik kojemu je oduzeto zvanje odnosno licenca ima pravo žalbe Ministarstvu.

Članak 20.

U suradnji sa sveučilištima, zavodima za školstvo i drugim obrazovnim institucijama u zemlji i inozemstvu, nastavnici trebaju biti osposobljeni za realizaciju akcijskih i drugih primijenjenih istraživanja koja trebaju biti u funkciji unapređivanja odgojno-obrazovnog procesa i razvoja škole.

Istraživački razvojni rad iz stavka 1. ovog članka planira škola i nadležno Ministarstvo u suradnji sa sveučilištem, zavodom za školstvo i drugim relevantnim institucijama u zemlji i inozemstvu.

V. DOKVALIFIKACIJA I PREKVALIFIKACIJA

Članak 21.

Dokvalifikacija i prekvalifikacija nastavnika je potrebiti proces zbog stalnih promjena, izmjena ustrojstva odgojno-obrazovnog procesa, uvođenja novih sadržaja, predmeta kao i promjeni institucije.

Učiteljima i nastavnicima treba omogućiti dokvalifikaciju i prekvalifikaciju kada dođe do :

- a) uvođenja novih nastavnih predmeta i sadržaja
- b) izmjena nastavnih planova i programa
- c) zahtjeva i promjena na tržištu rada

Članak 22.

Odluku o dokvalifikaciji i prekvalifikaciji učitelja i nastavnika donosi Ministarstvo na temelju stručnih analiza i na prijedlog škola.

Dokvalifikaciju i prekvalifikaciju obavljat će visokoškolske ustanove i druge akreditirane organizacije i institucije.

Visokoškolske ustanove i druge akreditirane organizacije i institucije koje obavljaju dokvalifikaciju i prekvalifikaciju utemeljenu na zakonu, po završenoj obuci i osposobljavanju izdaju pravovaljane stečene certifikate.

VI. FINANCIRANJE

Članak 23.

Obuka i usavršavanje učitelja i nastavnika, stručnih suradnika sastavni je dio Godišnjeg plana i programa škole sa svim elementima plana i koštanja usavršavanja, odnosno sastavni je dio proračuna škole.

Profesionalno se napredovanje može financirati i osobnim sudjelovanjem.

Iz proračuna škole-ministarstva financira se:

1. programi za ostvarivanje bitnih ciljeva reforme obrazovanja
2. obvezatne obuke učitelja i nastavnika
3. izrade programa za obuku (modula)
4. pisani priručnici za obuku
5. provođenje aktivnosti u cilju novih projekata u obrazovanju
6. vrednovanje razvijenih programa
7. obuka nastavnika i učitelja za razvoj novih nastavnih planova i programa

VII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 24

Ministarstvo će posebnom odlukom utvrditi:

- a) broj potrebnih mentora i savjetnika za područje Hercegbosanske županije,
- b) godišnji plan napredovanja učitelja i nastavnika u zvanje mentor i savjetnik,

Za provođenje odluke iz stavka 1. ovog članka, Ministarstvo će utvrditi plan potrebnih financijskih sredstava za svaku proračunsku godinu.

Članak 25.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u «Narodnim novinama HBŽ».

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
HERCEGBOSANSKA ŽUPANIJA
Ministarstvo znanosti, prosvjete, kulture i športa

Broj: 06-01-38-3/05.
Livno, 8. lipnja 2005. godine

MINISTAR
Marin Ivić